

uit lang verleden dagen. De schilder, die dit voelde en zijn gevoel zoo warm en overtuigend uitsprak was een dichter, vatbaar voor de fijnste indrukken, bedeed met de gave zijne zeldzame gewaarwordingen in passende vormen van eigen vinding uit te spreken.

In zijn binnenhuisjes doet hij zich anders voor. Gewoonlijk is de hoofdpersoon een vrouwtje, lezende, spelende, huiswerk verrichtende, met of zonder minnaar, eerzaam of liederlijk van aard; soms ook een manspersoon aan de studie, of kleine groepen muziek makende of vrijende: allen gering van afmeting, behalve de *Minnehandel* uit het Museum van Dresden, waarvan de figuren levensgroot zijn. Het eerbiedwaardige en haast plechtige, dat Vermeer's stadsgezichten kenmerkt valt hier weg; de wereld is hier jong, jong zijn de menschen en jong het licht. In hare kamer zit of staat de freule of de deerne; door het raam dringt het licht binnen, helder, vroolijk, als verliefd op de schoone en omspeelt en omhelst haar, juichende om die aanraking, verheerlijkend de beminde.

Het vrouwtje wordt dus hoofdzaak; het is niet een levenloos ding, aangebracht om kleur te dragen en schaduw te werpen, het heeft zijn eigen leven, denkende en voelende, droomende of slapende, weinig bewegende, maar altijd juist gezien. Sterker nog dan de weergeving van het innerlijk leven zijner personages treft ons hun uiterlijke verschijning. In een kamer vol licht, met zeer weinig meubelen en even weinig getimmerte worden zij voorgesteld; in de alledaagsche omgeving verrichten zij werk van alledaagschen aard. Een ongemeene vinding van persoon of daad of kleedij of drapeering geeft de schilder niet te bewonderen; een huiselijk burgerlijk tooneeltje doorgaans of een minnehandel, die weinig belangwekkend is, beeldt hij af. Alles ligt voor hem en voor ons in de behandeling en meer bepaaldelijk in het licht en in de kleur. Zijn licht, wij zegden het reeds, is jong en helder, niet de geroosterde tonen van Rembrandt, de gloed van Peter de Hooch, het schaduwspel van Nicolaas Maes onderscheidt hem; zijn licht is blank en zilverig, zoo volkomend passend bij zijn jonge vrouwenfiguurtjes als de reine, stille klaarte, die Memlings figuren beschijnt, met den aard zijner hemelingen overeenstemt. Zijne kleuren zijn niet veel: geel, blauw, groen, rood, enkele malen een oostersch tapijt. Die kleuren laat hij op zich zelve staan, gewoonlijk met een lichte, eigenaardige tint. Wat men zijn citroengeel noemt, is niet de verdonkerde kleur der gedijde vrucht, het is hare heldere tint, waar men nog zou wanen den groenen schijn van het onrijpe ooft in te onderscheiden; zijn blauw is niet het volle azuur, het is een hemelsblauw, verjongd en verweekt door het waas van den dampkring; in zijn geel mengt hij soms een weinig bruin, dat er dan eene oranjetint aan geeft; aan zijn blauw voegt hij wat grasgroen toe, dat het een doorschijnende zeekleur geeft. Gaarne stelt hij zijn figuurtjes tegen den dag en laat dan op hun satijnen huid licht en schaduw samensmelten tot een schemertint met paarlemoeren weerschijnen. Hij is in zijne binnenhuisjes de jeugdige, zilverige schilder bij uitnemendheid, conterfeiter der lente en der blijheid in het leven en in het licht.